

կորզները կը մազկռնէ: Բարերը կը թնդան պարապ գոգուածքներու պէս»:

Եւ կամ, տեսէք, Իսրայէլի ժողովուրդը նգիպտոսէն դուրս հանելու համար, երկինքէն Փառաւոնի գլխուն ուղարկուած պատիժներու նկարագրութեան հետեւեալ մասը:

«Մինայի մարդուն ձեռքը օդը կը ծեծէ օձաձև դաւադանով. սոսկումը կը սաւառնի ճախճախուտ շամբերէն ու նիխած ջրերէն: Կոշկոռտ գորտեր ու լերկագլուխ դողոշներ քաղաքներու բնակչութիւնը կ'ահաբեկեն: Ո՛վ Տէր, Խնչ են այդ ողորմագին ճիշերը: Հացի տաշտերէն հեռու կը փախչին կիներ, իրենց թեզանիքները հանգրիճած: Գորտերու անթարթ աչքերը, պանդ իրենց նայուածքին, ու մերկ իրենց լերկութեան մէջ, կը խռովեն հանդարտ քունը դիցանուշներուն, որոնք սնդուսէ անկողիններու հեշտանքը կը վայելէին: Բամբիշները իրենց առագաստի սենեակները կը լքեն. մեղրալուսիններու ցայգերգը կը լռէ քիմնոր-ներու և կիճՍիտ-ներու թելերէն, զազիր գորտերու սեւերես ներկայութիւնով»:

«Դրուագներ»-ուն մէջ այս տեսակ հատուածներ շատ կան, որոնք ցոյց կուտան թէ՛ հակառակ ոմանց՝ կարծածին՝ սրբան ճկուն է աշխարհաբար լեզուն, որքան դիւրաթեք՝ արտայայտուելու համար մտածումի ամենանուրբ ձևերը, զգայութեան ամենախուսափուկ երանգները:

Տ. Զաւէն

«Повесть Гражданской скорби». Избр. стихотв. арм. поэта Рафаэла Патеяна. Издание Аракеля Дервиша, Москва 1904 г. цена 80 коп.

Առաջել Դերվիշը երկու տարի առաջ լոյս ընծայեց «Современные армянские поэты» անունով գիրքը, որով մեր նորագոյն բանաստեղծներն էր ծանօթացնում ոչ միայն ռուս հասարակութեան, այլև հայ հասարակութեան «խնտիլ-դենտ» և «բուրժուա» կոչուած դասակարգերին, որոնց ներկայացուցիչների մեծագոյն մասը հայերէն չի կարդում, չի հասկանում Պ. Ա. Դերվիշի այդ համակրելի ձեռնարկութիւնը առանձին ուշադրութեան արժանի էր նմանապէս այն պատճառով՝ որ հայ բանաստեղծները երևան էին հանուում ռուս բանաստեղծների թարգմանութեամբ. բանաստեղծութիւնը լաւ թարգմանել կարող է միայն բանաստեղծը:

Իր նոր հրատարակած երկրորդ գրքում պ. Դերվիշը ծանօթացնում է հայերէն չիմացողներին մեր ամենանշանաւոր ազգային բանաստեղծ՝ Ռաֆայէլ Պատկանեանի հետ,

նոյնպէս ռուս յայտնի բանաստեղծների թարգմանութեամբ: Գրքի ներածութիւնը գրել է պ. Դերվիշը, իր համառօտ տեսութեան մէջ նա տալիս է հայոց նոր գրական լեզուի զարգացման ուրուագիծը, Ռ. Պատկանեանի կենսագրութիւնը և նրա բանաստեղծական գրութեան գնահատութիւնը: Այդ տեսութեան մէջ ոճի մի անճշտութիւն կարող է կարծեցնել, թէ ոչմերոսը, Վիրգիլիոսը, Շատոբրիանը կային թարգմանուել են Հնդկաստանում և ոչ Վենետիկում (տես եր. 6)...

Դիրքը նուիրուած է Գ. Ի. Քանանեանի յիշատակին, որ Ռափայէլ Պատկանեանի ամենամտերիմ բարեկամն էր: Ընթերցողի ուշադրութիւնն ենք դարձնում այս համարում զետեղուած Ռ. Պատկանեանի նամակների վրայ, որոնցից մէկում նա շատ լաւ բնորոշում է իր ուղղութիւնը և, կ'աւանջը, նշանակութիւնը մեր գրականութեան մէջ (տես երես 89—90):

Na.

Bousroif, «Ռուբէնի զրադմուցիւք մասն առաջին, թարգմ. ռուսերէնից. Ս. Պետրբուրգ, 1904, գինն է 25 կոպ. (նուէր մանուկներին):

Դժբախտ հայ մանուկները զուրկ են լաւ հայերէն գրքերից: Մանաւանդ 5—7 տարեկան երեխաները մեզանում համարեա ոչինչ չունին մատչելի իրանց հասկացողութեան և ձրգտումներին: Բերած վերնագիրը կրող գիրքը գալիս է մասամբ լրացնելու այդ պակասը. մատչելի նիւթը, լեզուն, բազմաթիւ նկարները, մաքուր հրատարակութիւնը—բոլորը լաւ են, և հայ մանուկը կարող է իսկ որ ուրախանալ այդ նուէրով: Ամեն մէկը իմ մանուկների հետ գործ ունի, գիտէ թէ օրէցօր նրանց աճող ուղեղը որքան հարցեր է առաջարկում մեծերին. «այդ ի՞նչ է. ինչի՞ համար. որ ի՞նչ լինի» կային կային: Մեզանում մեծերը սովորաբար կամ անմիտ պատասխաններ են տալիս կամ լռեցնում են հարցասէր մանուկին ասելով. «զանչէս տարար, սո՛ւս աւրա»: Եւ ի՞նչ անեն յաճախ իրանք ևս մանուկներից ոչ պակաս տգէտ ծնողները... Այո, պէտք է մտածել որքան կարելի է շատ տալ մեր մանուկներին այդպիսի նուէրներ...

Շ.